

* V Pešti so obsodili one osebe, ki so bile krive nesreče na železnici blizu Pešta, pri kateri je bilo veliko Kranjskih delavcev ubitih, več tudi hudo ranjenih. Zatoženih je bilo šest, vsi so bili obsojeni od treh mesecev do 2 leti težke ječe.

Naši dopisi.

V Gorici 10. apr. — Tukajšnji listi popisujejo ovacijo, katero so napravili Goriški meščanje dež. glavarju in državnemu poslancu g. grofu Fr. Coronini-u v Št. Petru (1/4 ure od Gorice proti jugoizhodu). Kakor hitro so bili prišli naši poslanci z Dunaja domu, začelo se je govoriti o ovaciji. Pravili so, da je že sestavljen v ta namen odbor, da že nabira denarje za bakljado itd. Pa zanesljivega se ni nič vedelo in še v ponedeljek, ko je že imela biti ovacija, ni občinstvo nič vedelo, kateri so odborniki za njo. Samo to je bilo jasno, da iniciativa prihaja od naprednjaške italij. stranke, od „Isonzo“-ve. V ponedeljek pa je bil dež in se je odložila demonstracija na sredo 8. dne t. m. Tisti dan je bil po voglih prilepljen poziv k vdeležbi. Po razlaganju podpisanega osnovalnega odbora bi imele biti povod ovaciji grof Coronini-eve pridobitve (?) zastran preuravnanja naših srednjih šol na narodni podlagi. Ker je pa mnogo ljudi pri nas, katerim preuravnanje šol ne diši, ki bi pa vendar v liberalizmu za naprednjaškimi narodnjaki radi ne zaostali, raznašala se je njim po volji govorica, da ovacija ima namen gosp. poslanca le bolj zato poslati, ker je odličen liberalec in nasprotnik jezuitov. Bodi si kakor koli: gotovo je, da se je zbrala (v sredo) ob 7. u. zvečer na Travniku velika množica ljudi, ki so šli za bando v Št. P.; bakelj je bilo kakih 50 (ali so gorele — ne vem, ker je bil močan veter in zimski večer). Kako ginljivo je bilo v Št. Petru, ne bom popisoval. Zapomnil sem si iz dotičnih časniških popisov ondašnjih prizorov najbolj tiste grofove besede, ki jih je rekel deputaciji, ko ga je v dvorani pozdravljala. Rekel je neki v svoji ponižnosti, da se mu vse preveč časti izkazuje za njegove zasluge. Jaz pa mislim, da ne bi bilo preveč, ko bi preuravnanje šol že dognano bilo, kakor si ga naši gospodje meščani domišljujejo. Pa saj si ga ne domišljujejo dognanega, ne, ampak le pritiskati hočejo enomalo vlado in državni zbor; vlado, da resolucijo izvrši, zbor pa, da se ne skesa in jutri ne ovrže, kar je včeraj potrdil. Kar se mene tiče, menim, da resolucija ostane resolucija. Če se jasni §. 19. osnovne drž. postave ni izvršil, kako hočete, da bode sedanje ministerstvo kaj maralo za (v splošnih izrazih sestavljeno) zborovo resolucijo? Znabiti pa vendar, da je gosp. minister baron De Pretis, ki je bil o velikonočnih praznikih tukaj, in ki je gotovo slišal govoriti o pripravah za g. Coronini-evo ovacijo, svojim gg. tovarišem kaj pošepetal na uho, in da se resoluciji vdajo. Na vsak način hočem jaz v tem primerljivi postati novodoben človek, in bom hvalil in častil še — vspeh. — Naj se povrnem spet k odboru za ovacijo. Odbor ta šteje še precej glasovitih mož ex omni genere musicorum. Nezaslišano pa je to, da mu je načelnik — mestni župan, da, prav naš izžrebani mestni župan! Sploh razvija naš oče župan, kar je nekaj časa, tak takt, da znabiti še noben javni glavar ne tacega. Še brezozirni Garibaldi uno leto v Siciliji in v Neapolji se je taktniše obnašal. V neki zadevi tukajšnjega dekliskega sirotišča goni sam časniško polemiko v takem tónu, da mi ni mogoče opisati ga. Jaz mislim, da ne ve, kaj pomeni beseda „decorum“. Če so naši glavarji taki, ni čuda, da se bližamo z orjaškimi koraki dobi zlate — surovosti. Naš izžrebani župan je bil tudi prvi, kar Go-

rica stoji, ki se je pri „vstajenji“ na Vel. saboto odlikoval po svoji — nenazočnosti. In to je načelnik „klerikalnega“ mestn. starašinstva! — V kratkem bomo imeli dopolnilne volitve za naš mestni zastop; borba bo bržkone živahna. Šlišim, da je liberalna stranka razcepljena. — Pretekli teden je imelo prestrojeno deželno šolsko svetovalstvo prvo sejo tukaj v Gorici; zastopnika dežele se je nista udeležila, ampak pred sejo odšla. V Istri (v Poreču) sta bila deželnega odbora pooblaščenca pri seji in nista menda nič protestovala, kar se mnogim čudno zdi po takih vzletih, o kakoršnih smo brali po časnikih. — Imenovan je okrajni glavar za Primorsko nek ministerialni tajnik namestnik gosp. Aleksander Schermerl (menda s Kranjskega doma). Znabiti da pride v Tolmin na g. Winklerjevo mesto. Tominci nam bodo znali o svojem času povedati, kakošnega moža so dobili. *) — Prva doba sodnijskih obravnav s porotniki se je končala prve dni pretekl. tedna. Pravijo, da se o porotnikih ne sme slabo govoriti; zato bom tudi jaz molčal. Samo dvema obsojencema prisojeno kazen naj oznamim. Nekdo, ki je svojo pijano zakonsko ženo sežgal, dobil je 7 mesecev; nek drug, ki je prijatelja — pričo njegovih pregreh — umoril, 10 let ječe!! V poslednjem primerljivi namreč so naredili porotniki (z večino) iz umora uboj. Nočem pa trditi, da so vedno množeca se hudodelstva in n. pr. umor pretekli ponedeljek v bližnji Fari doperneseni — nek krčmar je ustrelil nekega Marega-o — sad tacih in enacih obsodb.

Iz Istre 12. aprila. — Letos imamo po Istri mnogo siromaštva in glada, pripovedujejo, da so se vže našli ljudje po lakoti mrtvi. Mnogi hodijo okoli milošnje prosit, ki je niso še nikoli; na to prihajajo ljudje iz Italije iskat dela na železnici, ali ga ne najdejo, ker se je delo še le na nekih mestih odprlo, pa se klatijo proseči po Istri. Dragina je strašna; vina ni cenejega od 50 nov. bokal. Pravijo, da se je v dolnji Istri pričela neka bolezen goved in prascev. Uboštvo je strašno, a pomoči od nikoder, Slovani si ne znajo pomagati, a Italijani, ki imajo vso oblast v rokah, pak nečejo Slovanu pomagati, še celo ga razmagajo, kedar morejo.

Iz Novega mesta 11. aprila. (Zahvala). Slavni odbor narodne čitalnice v Rojanu blagovolil je nam poslati 100 gld. kot dohodek „besede“, katero je napravilo omenjeno društvo v nedeljo 19. marca na korist našemu „narodnemu domu“. Slavna čitalnica Rojanska je s tem stopila v kolo ustanovnikov „narodnega doma“ Novomeškega.

Podpisani odbor toraj v imenu čitalnice in „narodnega doma“ izreka najiskrenejšo zahvalo slavnej čitalnici Rojanski za znameniti dar od 100 gld., kakor tudi vsem rodoljubom, ki so pri omenjeni „besedi“ dejansko ali drugače sodelovali.

Druga naša narodna društva pa naj posnemajo svojo sestro, vrlo čitalnico Rojansko, ter naj na enaki način podpirajo nas, da čem brže dovršimo težki nálog zidanja „narodnega doma“.

Odbor narodne čitalnice kot stavbeni odbor „narodnega doma“.

Iz Kamniške okolice 13. apr. — Vreme je pri nas letos jako čudno. Veliko sredo, ko je bilo prejšnja dva dni res prav gorko, skoraj bi rekel vroče, je med groznem gromenjem tudi toča se vsula. O ljudskih boleznih čuje se skoraj prav od vseh strani. Smrt po nekaterih krajih grozno kosí. Pravijo, da jih po nekaterih farah na dan imajo mrličev po 7, 8 ali še več. Najbolj razsajajo koze. Ljudje so sploh močno preplašeni, ter tožijo nad hudobnimi, zarad katerih Bog svet tepe. Po-

*) Če je pogovor resničen, da jabelko ne pade daleč od drevesa, „grand-nemčurja.“ Vred.

sebeno nad liberalskem predrznem pohujšljivem obnašanjem se ljudstvo kaj močno spodtika, toraj dobiva do liberalcev slovenskih kot nemčurskih vedno večo zamrzo, skoraj bi rekel nekako črtenje.

Iz Ljubljane. — Letošnji občni zbor družbe kmetijske bo 6. dne prihodnjega meseca maja. Program zborovih obravnav se kmalu razpošlje. O priliki tega zbora bode odbornik g. Jožef Debevec na dvorišču svoje hiše v Gradišči (na Tržaških ulicah) razstavil nekatere kmetijske stroje (mašine), pa rad tudi dovoli, da se k njegovi razstavi dodá, če želi tudi kdo drug kako kmetijsko orodje na ogled postaviti.

— (*Iz seje deželnega odbora 10. aprila.*) Na vprašanje c. kr. deželne sodnije v Ljubljani: kako stoji z natisom slovensko-nemškega Wolfovega slovarja, se je deželni odbor obrnil na Ljubljanskega gospoda knezoškofa za odgovor, kako daleč je dovršeno delo za natis pripravljenega rokopisa, ker je že skrajni čas, da se izpolni dotična oporoka zastran slovenskega slovarja. — Nasvetu krajnega in okrajnega šolskega sveta, da se Janez Tomšič, učitelj ljudske šole v Dobrniku, potrdi za stalnega učitelja, je deželni odbor pritrdil. — Za poizvedbo nekaterih okoliščin zastran sprejema rokopisov prof. Žepičevih „latinskih vaj za I. in II. razred“ z dotičnimi slovarji — v deželno založbo se je deželni odbor obrnil na deželni šolski svet. — Sklep občinskega odbora v Litiji zaradi pobiranja 20 odstotne priklade na direktne davke za občinske potrebe leta 1874 se je odobril. — Vsled požara v Šmarčini v Boštanjki občini 27. marca t. l., ki je po naznanilu c. k. okrajnega glavarstva v Krškem okoli 40.000 gld. škode vzročil, se je deželni odbor obrnil na deželno vlado zaradi prizanašanja pri pobiranju davka od pogorelecev in zaradi postavno dopustljivega odpisa davkov. — Služba kancelijskega asistenta pri deželnih uradih bila je odana diurnistu Fr. Pečniku.

— (*Volitve mestnih odbornikov*) so se začele v ponedeljek s 3. razredom in včeraj nadaljevale z 2. Narodnih mestjanov nihče ni prišel volit; prišlo pa je tudi od nasprotne stranke od 354 volivcev le 113, ki so jih z veliko silo prignali peš ali z vozom na „rotovž“ k volitvi. Poznamo 94 let starega možá, po katerega so z vozom prišli, obečaje mu, da ga tudi domú z vozom peljejo; al starček ni se dal na voz spraviti; da pa se odtegne nadležnim volivnim beračem, ki po dva in trikrat pridejo, je šel od doma. „Čemú pa so nemčurji napeli spet vse sile pri volitvah, ker vendar so v „Novicah“ in „Slovenca“ brali sklep društva „Slovenije“, da se tudi letos po starem volivnem kopitu ne udeležimo volitve, celó v plakatih so z lažjó, da se bode narodna stranka udeležila volitve, svoje ljudi pridušali, naj gotovo pridejo volit?“ — utegne kdo vprašati. Te finte uganiti ni težko. Ker so — razen nekaterih zagrizenih dohtarjev in uradnikov — tudi nemčurski mestjani celó malo zavzeti za te gospode na rotovžu, in kolovodje njihovi to vedó, zato treba bilo vse strahove napeti, da se mlačni njih volivci vdeležijo volitve, sicer se v 3. razredu utegne primeriti, da volivna komisija in 15 železničarjev je ves kontingent volivcev. To pa bila bi sramota pred svetom, zato só kričali: „volivci, na noge, nasprotniki tudi pridejo volit!“ kakor so nekdanj plat-zvona bili, ko so Kranjce hoteli na noge spraviti zoper krutega Turka!

V 3. razredu je bil za materijalno korist mesta in dežele marljivi gosp. Peter Lasnik enoglasno voljen, dr. Steiner, po stari „Pressi“ „zmerni mladoslovenec“ in kandidat za prihodnje županstvo, pa je dobil 79 glasov.

V 2. razredu, to je, razredu c. kr. uradnikov in dohtarjev, so včeraj bili izvoljeni: vitez dr. Kaltenegger

s 329 glasovi, Leop. Bürger s 317, Ant. Laschan z 271, Rajmund Zhuber z 254. Zmagal je tedaj z vsemi kandidati volilni odbor konstitucionalnega društva, propadla sta tedaj dva druga volivna odbora: eden pod imenom „mehrere unparteiische“, ki je od unih zbrisal Laschana in Zhubra, pa namesti nju stavil dr. Eisel-a in Hartmana, — drugi pa maloslovenski (to je mladoslovenski liberalni pod generalom dr. Zarnikom) združen z nemčurji, ki nočejo uradnikov pod imenom: „mehrere unabhängige“, ki so dr. Eisel-a odbacnili in namesti njega stavili Teod. Tschinkelna, ki pa je v „Laib.“ očitno protestiral zoper ljubav mladoslovensko. Oba dva ta odbora sta tedaj kakih 50 glasov od 657 volivcev vjela, po takem kakih 25 vsak. „Parturiunt montes et nascitur ridiculus mus“ (goré so rodile smešno miš) nam je ponosno rekel neki birokrat gledé na to, da vsak teh odborov jih je dobil 25.

— (*Slovensko gledišče.*) Prihodnjo nedeljo vabita gospodičina Podkrajšekova, zaradi svojega talenta in marljivosti posebno priljubljena igralka dramatičnega društva in gosp. Schmidt, vrli igralec junaških nalog in ljubiteljev, k svoji benefici. Igrala se bo Mosenthalova „Debora“, ljudska igra v 4 dejanjih. Dobra igra in pa priljubljena beneficijanta — vse to zbuja nam željo, da bi bilo gledišče v vseh prostorih polno.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — V zbornici gospôski se je 10. t. m. začela obravnavati prve verske postave (vnanje pravne razmere katoliške cerkve). Zbornica je bila natlačena radovednih poslušalcev. Od 17 škofov, ki so udje zbornice gospôske, samo 5 ni bilo nazočih, vsi drugi so prišli, kakor tudi skor vsi zastopniki državopravne opozicije in tudi taki, ki sicer ne zahajajo v seje te zbornice. Proti postavi so v imenu manjšine odborove (se ve da zbornica gospôska je po večini ustavaška, centralistična, brezversko-nemška) govorili grof Fr. Falkenhajn, kardinal Rauscher, kardinal Tarnozcy, kardinal Schwarzenberg, knezoškofa Gasser in Wiery in še drugi; ker pa vsi niso mogli na vrsto priti, so si grofa Leona Thuna izvolili za svojega govornika. Manjšina je stavila predlog, naj se o tej postavi prestopi na dnevni red, to je, naj se odstrani. Govornik manjšine je rekel, da ona dobro ve, da njeno nasprotovanje je le glas v puščavi; al v sveto dolžnost si šteje, svariti in povzdigniti svoj glas zoper postave, ki utegnejo v propad gnati Avstrijo in vladarsko rodovino. Za postavo so govorili Tschabuschnigg, Anton grof Auersperg in drugi, g. Antonu Auerspergu diši sicer ta postava nekako po policijskem duhu, al potrebna je, da se začne v Avstriji bolj po Avstrijsko, kakor po Rimsko govoriti! Grof Falkenhajn pa ga je izvrstno zavrnil, da pravna stranka Avstrijska govori pošten Avstrijsk jezik, v katerem se odlikujejo besede „za vero, dom, cesarja“, ki jih ne nahajamo v nemškem jeziku vseh liberalnih Avstrijancev. Tudi kardinal Rauscher je rekel: „kristjanstvo vničiti se ne bode dalo, al Avstrijo razrušiti utegne obveljati, ako se vojska zoper vero ne ustavi še ob pravem času. Vsi jako tehtni govori proti postavi niso, kakor se je že naprej vedelo, preverili brezverske stranke; po 3dnevni obravnavi je bila postava sprejeta s 77 glasovi proti 43, tedaj z večino 34 glasov.

— Zbor poslancev se je zopet začel včeraj, 14. dne t. m.

Popravek. V zadnjem listu na 114. strani naj se v 7. vrsti članka „Česko“ namesto: „zoper vero Husovo“ bere: „za vero Husovo“.